



PRIVREDNA
KOMORA
SRBIJE



POSLOVANJE NA
STRANOM TRŽIŠTU

SEVERNA MAKEDONIJA



Sadržaj

Uvod	4
Opšti podaci o Severnoj Makedoniji	5
Ekonomski pokazatelji	7
Sektorska struktura privrede	8
Spoljnotrgovinski bilans	10
Spoljnotrgovinski bilans sa Republikom Srbijom	11
Potencijali izvoza i saradnje sa Severnom Makedonijom	12
Investiranje u Severnu Makedoniju	13
Osnivanje kompanije	15
Troškovi rada	16
Radna snaga - dozvole za rad i boravak	17
Građevinske dozvole	19
Podsticaji	21
Poreski sistem i poreske olakšice u Severnoj Makedoniji	22
Provera pouzdanosti partnera	23
Javne nabavke	23
Iskustva srpskih kompanija	24
Važni kontakti i linkovi	28

U POSLOVNOM SVETU KVALITETNE INFORMACIJE I KONTAKT ZNAČE USPEH.

Pred vama je poslovni vodič namenjen kompanijama koje posluju ili planiraju da prošire svoje poslovanje na tržište Severne Makedonije. On pruža osnovne informacije koje su potrebne za uspešno poslovanje, kao što su ekonomski pokazatelji, trendovi, sektorska struktura privrede i poreski sistem.

Pored osnovnih ekonomskih pokazatelja, koji daju sliku o performansama severno makedonskog tržišta, kao i na osnovu učestalih upita članica Privredne komore Srbije u vezi sa poslovanjem na tržištima u regionu, prepoznali smo potrebu da pripremimo vodič koji daje odgovore na pitanja: „Zašto investirati?“, „Kako se osniva privredni subjekat?“, „Koje su procedure za dobijanje dozvole za rad, „Kako uputiti radnike na rad“?, i „Kako se informisati o raspisanim pozivima za javne nabavke?“.

Poslovni vodič sadrži podatke o važnim kontaktima i linkove relevantnih institucija koje mogu da pomognu u realizaciji vaših poslovnih aktivnosti.

Naša namera je da stavimo na raspolaganje resurse Privredne komore Srbije kako biste bili što bolje informisani, a vaš nastup na tržištima u regionu bio efikasniji.

Nadamo se da će ovaj poslovni vodič doprineti vašem poslovnom uspehu.

Centar za regionalnu saradnju
Privredne komore Srbije

Uvod

Republika Severna Makedonija je država jugoistočne Evrope, smeštena na Balkanskom poluostrvu. Iako nije članica Evropske unije, od 2005. godine ima status kandidata i očekuje dalji napredak u procesu integracija, a članica je NATO-a od 27. marta 2020. godine. Glavni grad je Skoplje, koje predstavlja politički, kulturni i ekonomski centar zemlje.

Privreda Severne Makedonije sa BDP-om od 15,5 milijardi evra u 2024. godini spada među manje ekonomije u regionu. Realna stopa rasta bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2024. godini iznosila je 2,8%. Glavni faktori koji su doprineli ovom rastu uključuju značajan porast aktivnosti u sektoru građevinarstva, koji je porastao u četvrtom kvartalu za 13,2%, što je rezultat povećanih ulaganja i intenziviranih aktivnosti u infrastrukturnim projektima. Takođe, u četvrtom kvartalu zabeležen je rast od 10,6% u oblasti stručnih, naučnih i tehničkih delatnosti.

Industrija i uslužne delatnosti predstavljaju najvažnije sektore, dok poljoprivreda čini oko 10% BDP-a. Industrijska proizvodnja uključuje prehrambenu, tekstilnu, metalnu i hemijsku industriju. Zemlja je poznata po izvozu poljoprivrednih proizvoda poput duvana, grožđa i ostalog voća, dok se u industriji izdvajaju proizvodnja automobilskih delova, čelika i hemijskih proizvoda.

Strana ulaganja su ključni faktor ekonomskog rasta, a vlada kontinuirano radi na poboljšanju investicione klime. Severno makedonska privreda je snažno povezana sa tržištem Evropske unije pri čemu preko

75% izvoza ide ka državama EU, najviše u Nemačku, Italiju, Grčku i Bugarsku. Najvažniji trgovinski partneri pored Evropske unije su i Srbija, Velika Britanija, Kina i Turska.

U 2024. godini postavljen je istorijski rezultat u privlačenju stranih direktnih investicija, koje su dostigle milijardu i 255 miliona evra, što je najveći iznos u istoriji Severne Makedonije. Ovaj priliv investicija je dokaz poverenja međunarodnih investitora u ekonomiju i njen potencijal.

Severna Makedonija raspolaže značajnim rudnim bogatstvom, uključujući hrom, cink, olovo i bakar. Hidroenergija predstavlja značajnu ulogu u energetske sektoru, dok termoelektrane na uglj i gas ostaju ključni izvori energije. Poljoprivreda i stočarstvo su tradicionalne grane ekonomije, pri čemu zemlja koristi veliki deo svog obradivog zemljišta za uzgoj žitarica, voća i povrća.

Infrastruktura zemlje je u fazi modernizacije, gde su najvažniji infrastrukturni projekti fokusirani na razvoj puteva, železnica i energetskih mreža. Kroz teritoriju Severne Makedonije prolaze značajni panevropski koridori, uključujući Koridor VIII (istok-zapad) i Koridor X (sever-jug), koji povezuju zemlju sa susednim tržištima i Evropskom unijom.

Severna Makedonija je stabilizovala svoju makroekonomsku situaciju i očekuje se da će pristupanje EU dodatno poboljšati ekonomske perspektive i povećati nivo stranih investicija.

Opšti podaci o Severnoj Makedoniji

POVRŠINA

25.713 km²



BROJ STANOVNIKA

1.836.713

Prema popisu iz 2021. Severna Makedonija ima 1.836.713 stanovnika. U odnosu na popis iz 2002, broj stanovnika se smanjio za 185.834 osobe ili 9,2%.

PROSEČNA STAROST

40,4



Prema popisu iz 2021. godine prosečna starost stanovništva Republike Severne Makedonije iznosila je 40,4 godine (muškarci 39,2 godina, žene 41,6 godina).

ADMINISTRATIVNA PODELA

80



Severna Makedonija je podeljena na 80 opština, dok grad Skoplje ima poseban status jedinice lokalne samouprave.

SLOBODNE ZONE¹

15



U Severnoj Makedoniji ima 15 slobodnih zona, koje su strateški raspoređene radi podsticanja industrijskog razvoja i privlačenja stranih investicija. Ključne zone uključuju: Skoplje 1 i Skoplje 2, Tetovo, Štip, Strumica, Prilep, Kičevo, Gevgelija, Struga-Ohrid i dr. ¹

TRANSPORTNA/PUTNA/TELEKOMUNIKACIONA INFRASTRUKTURA



14.000 km

Dva panevropska koridora: VIII (istok-zapad), X (sever-jug)

Putevi: 14.000 kilometara ukupne dužine - autoputevi i brze saobraćajnice 317 km

Pruge: 925 km ukupne dužine - elektrifikovanih pruga ukupno 315 km

Međunarodni aerodromi: Skoplje i „Sveti apostol Pavle“ Ohrid

Najvažniji mobilni operateri: - Makedonski Telekom - A1 Makedonija

U većim gradovima su dostupne 4G i 5G mreže. Domaćinstva sa pristupom internetu u 2023. godini: 88%.

SLUŽBENA VALUTA

61,5



Denar (MKD)

1 evro = ~ 61,5 denara (na dan 29.04.2025.)



TELEFONSKI POZIVNI BROJ

+389

INTERNET DOMEN



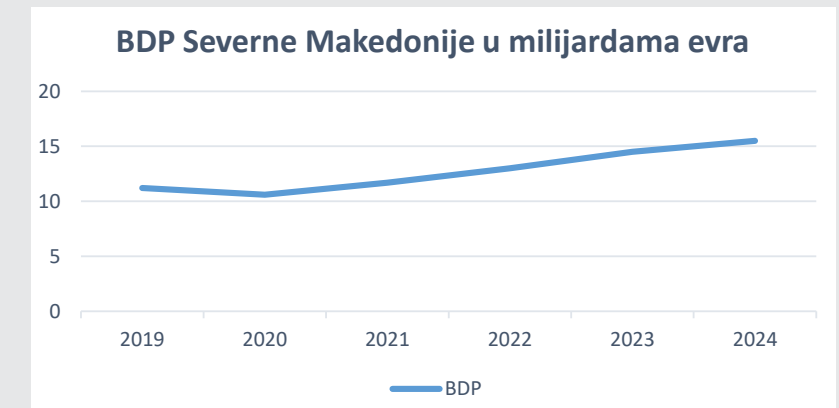
.mk

¹ Više informacija na: <https://fez.gov.mk/>

Ekonomski pokazatelji

BDP Severne Makedonije za 2024. godinu iznosio je 15,5 milijardi evra, dok je za 2023. godinu bio 14,5 milijardi evra. Stopa rasta BDP-a u 2024. godine iznosila je 2,8%.

BDP



Izvor: Državni zavod za statistiku Severne Makedonije

BDP PO GLAVI STANOVNIKA

8.501

U 2024. godini iznosio je 8.501 €

STOPA INFLACIJE

3,5%

3,5%.

STOPA NEZAPOSLENOSTI

12,5%

Stopa nezaposlenosti u 2024. godini iznosila je 12,5% što predstavlja smanjenje u odnosu na 2023. kada je iznosila 13,1%.

PROSEČNA PLATA

670

U 2024. godini prosečna plata iznosila je 670 € neto (1007 € bruto). To predstavlja povećanje od 12,6% u odnosu na 2023. godinu kada je iznosila 595 € neto (892 € bruto).

MINIMALNA PLATA

360

Minimalna plata u 2024. godini iznosila je 360 € neto (534 € bruto), i bila je veća za 30 € u odnosu na 2023. godinu kad je iznosila 330 € (495 € bruto).

DEVIZNE REZERVE

5

Bruto devizne rezerve Severne Makedonije na kraju 2024. godine iznosile su približno 5 milijardi evra.

SPOLJNI DUG

12,3

12,3 milijarde evra

STOPA RASTA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

-3,4%

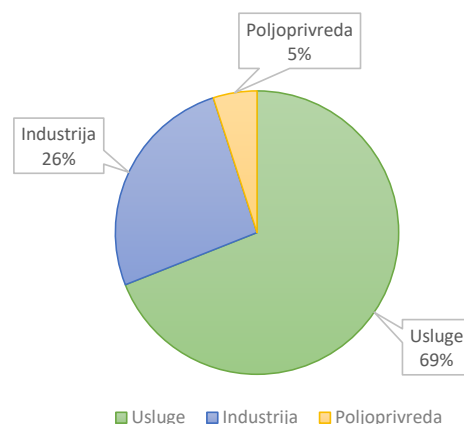
Stopa rasta industrijske proizvodnje u 2024. godini bila je -3,4%

Sektorska struktura privrede

Uslužne delatnosti, uključujući trgovinu, transport, turizam, finansijske i IT usluge, imaju dominantan udeo u bruto domaćem proizvodu (BDP), dok prerađivačka industrija predstavlja ključni deo proizvodnog sektora. Sektor poljoprivrede doprinosi oko 6% BDP-a. Iako Severna Makedonija raspolaže povoljnim klimatskim uslovima i obradivim zemljištem, deo resursa nije u potpunosti iskorišćen. Industrijski sektor čini oko 24% BDP-a. Prerađivačka industrija dominira, a najrazvijenije oblasti su: prehrambena industrija, metaloprerađivačka, farmaceutska i automobilska industrija (komponente i kablovski sistemi).

Značajne investicije u slobodne ekonomske zone (TIDZ) podstiču rast industrijske proizvodnje i izvoza. Uslužni sektor je najveći deo ekonomije, sa udelom od oko 69% BDP-a. Najbrže rastuće oblasti su informaciono-komunikacione tehnologije (IKT) i finansijske usluge. Sektor IKT beleži rast u 2024. godini, uz povećan broj IT kompanija i startapa.

Struktura zaposlenih prema sektorima u 2024. godini



Iako je država sproveda značajne privatizacije, zadržala je vlasništvo nad strateškim preduzećima u oblastima energetike, transporta i komunalnih usluga. Među ključnim državnim kompanijama su: Elektrani na Severna Makedonija (ESM) – proizvodnja električne energije, MEPSO – operator prenosne mreže električne energije, Makedonske železnice (MŽ) – nacionalni železnički operator, Javno preduzeće za državne puteve – upravlja putnom infrastrukturom.

Najveće privatne kompanije u Severnoj Makedoniji su:

- Alkaloid AD Skopje – vodeća farmaceutska i kozmetička kompanija, značajan izvoznik
- Mlekara AD Bitola – najveći proizvođač mlečnih proizvoda u zemlji
- Tikveš AD – vodeći proizvođač vina na Balkanu, izvozi u preko 30 zemalja
- Makstil AD – proizvodnja čelika i metalnih proizvoda
- Johnson Matthey – britanska kompanija sa velikom proizvodnjom katalizatora
- Kromberg & Schubert – nemačka kompanija za proizvodnju kablova za automobilsku industriju
- Kostal – još jedan ključni investitor u auto-industriji
- Rade Končar TEP – proizvodnja transformatora i elektro-opreme

Najznačajniji trgovinski lanci u Severnoj Makedoniji su: Tinex, Vero, KAM, Ramstore, Kipper, Stokomak, i SP Market.

Severna Makedonija u 2024. godini beleži rast u sektoru IKT-a i povećane strane investicije u industriji. Poljoprivreda predstavlja stabilnu granu industrije ali je njen potencijal nedovoljno iskorišćen. Slobodne ekonomske zone (TIDZ) nastavljaju da privlače međunarodne investitore, dok trgovinski sektor ostaje ključan za domaću potrošnju. Turizam je u porastu, s posebnim akcentom na ruralni, kulturni i vinski turizam. Ohrid i Skoplje spadaju u najposećenije destinacije.





Spoljnotrgovinski bilans

Spoljnotrgovinski bilans Republike Severne Makedonije u 2024. godini beleži pad u odnosu na 2023. godinu kako u izvozu (-6,5%), tako i u uvozu (-0,8%). Ukupan izvoz S. Makedonije u 2024. godini iznosio je 7,78 milijardi evra, dok je ukupan uvoz iznosio 11 milijardi evra. Tokom 2024. godine S. Makedonija je ostvarila spoljnotrgovinski deficit od skoro 3,3 milijarde evra. Pokrivenosti uvoza izvozom je u 2024. godini iznosila 70%, dok je u 2023. taj procenat bio viši i iznosio 74,8%.

U ukupnom izvozu u 2024. godini, mašine i transportni uređaji imaju udeo od 29,7%, odnosno vrednosti od 2,31 milijardu evra, dok u ukupnom uvozu najveći udeo od 20,5% čine mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi sa vrednošću od 2,26 milijardi evra.

Države članice EU su najvažniji spoljnotrgovinski partneri S. Makedonije. U 2024. godini robna razmena sa EU činila je 76,8% ukupnog izvoza, a

50,2% ukupnog uvoza. U zemlje članice Evropske unije 2024. godine je izvezeno robe u vrednosti od 5,98 milijardi evra ili 8,7% manje nego u prethodnoj godini, dok je vrednost uvezene robe iznosila 5,55 milijardi evra, što je porast za 1,4%. Glavni trgovinski partneri S. Makedonije u 2024. godini bili su: Nemačka, Srbija, Kina, Bugarska i Grčka.

Nemačka je zemlja partner u koju je izvezeno najviše robe u 2024. godini, sa udelom od 25% ukupnog izvoza i vrednosti od 1,95 milijardi evra. Kina je zemlja iz koje je Severna Makedonija uvezla najviše robe, 12% od ukupnog uvoza, odnosno 1,31 milijardu evra.

Na tržište CEFTA-e u 2024. godini je izvezena roba za 1,1 milijardu evra ili 6% više nego godinu ranije, dok je uvoz sa tržišta CEFTA-e pao za 2,2%, na 973 miliona evra. Najznačajniji trgovinski partner u okviru CEFTA-e je Srbija.

Spoljnotrgovinski bilans sa Republikom Srbijom

Ukupna robna razmena između Srbije i Severne Makedonije u 2024. godini iznosila je 1,39 milijardi evra, što predstavlja povećanje od 0,3% u odnosu na 2023. godinu kada je iznosila 1,38 milijardi evra. Izvoz iz Srbije u Severnu Makedoniju dostigao je 947,3 miliona evra, što predstavlja pad od 1,1%, dok je uvoz iz Severne Makedonije povećan za 3,3%, iznoseći 443 miliona evra. Suficit Srbije u spoljnotrgovinskoj razmeni iznosio je 504,3 miliona evra.

Usled skokovitog rasta u 2022. godini (robna razmena povećana za 27,7% u odnosu na 2021. godinu) i povećanih potreba za sigurnim snabdevanjem, nakon završetka pandemije izazvane korona virusom, došlo je do stabilizacije tržišnih prilika.

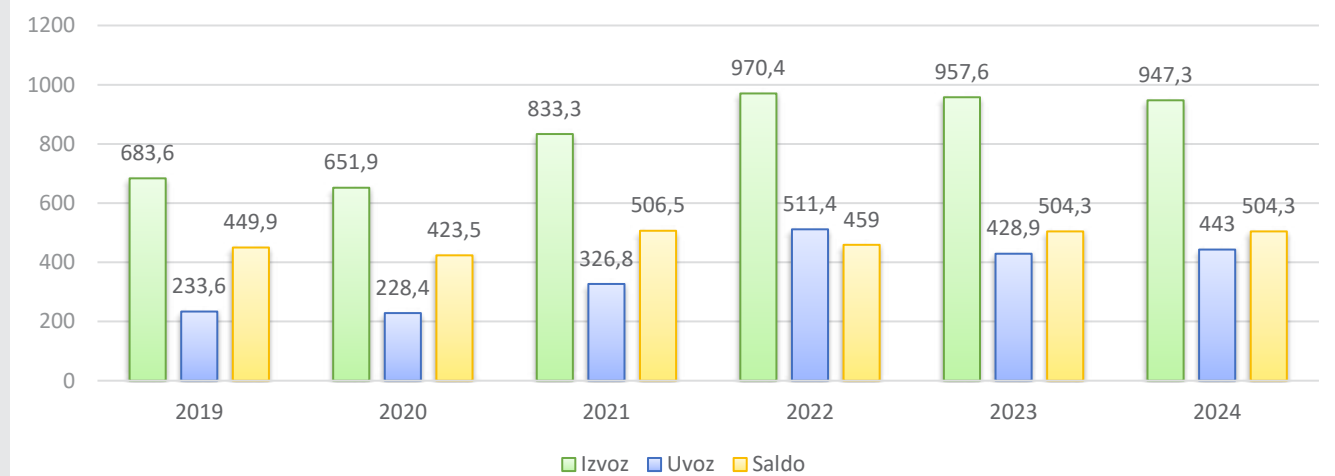
Srbija je drugi najvažniji trgovinski partner Severne Makedonije (nakon Nemačke), s udelom od približno 13% ukupne trgovinske razmene zemlje. Kada posmatramo iz ugla Srbije u ukupno ostvarenom izvozu

u 2024. godini S. Makedonija je na 12. mestu i učestvuje u njemu sa 3,2%, a po visini uvoza iz svih zemalja sveta, ostvareni uvoz iz S. Makedonije u 2024. godini svrstava ovu zemlju na 24. mesto sa 1,1% ukupnog uvoza Srbije.

U 2024. godini ukupan broj srpskih kompanija koje su ostvarile spoljnotrgovinsku razmenu sa Republikom Severnom Makedonijom bio je 4.438. Od tog broja 3.076 kompanija je samo izvozilo, 811 kompanija je samo uvozilo, dok je 551 kompanija je imala razmenu u oba smera. Do početka februara 2025. godine u Srbiji je registrovano 900 subjekta čiju su većinski vlasnici pravna i/ili fizička lica iz S. Makedonije.²

U izvozu iz Srbije najveće učešće pored mineralnih goriva uzeli su i električne mašine, oprema i njihovi delovi, delovi za drumska vozila, plastične mase i proizvodi, razni proizvodi za ishranu, hartija i karton i proizvodi od hartije i kartona, alkoholna i bezalkoholna pića i dr.

Trgovinska razmena Srbije sa S. Makedonijom u milionima €



Izvor: Republički zavod za statistiku Srbije

² Više informacija na: www.stat.gov.rs

Osnovni okvir za trgovinsku saradnju između Srbije i Severne Makedonije je CEFTA sporazum, kao i bilateralni sporazumi koji su u omogućavaju dalju liberalizaciju trgovine koji u značajnom delu proistekli iz inicijative Otvoreni Balkan. Ova saradnja se zasniva na slobodnoj trgovini, uvozno-izvoznim pravilima i povlasticama za proizvode sa preferencijalnim poreklom.

Kako bi se ispunili zahtevi carinskih organa i omogućio povlašćeni tretman robe prilikom realizacije izvoza i uvoza u okviru CEFTA sporazuma, neophodno je obezbediti određena dokumenta.

Pre svega, potrebna je komercijalna faktura koja sadrži osnovne podatke o izvozniku i uvozniku, opis i vrednost robe, uslovima isporuke, kao i druge relevantne informacije. Pored fakture, od ključne važnosti je i obrazac EUR 1, koji predstavlja sertifikat o poreklu robe i omogućava ostvarivanje carinskih olakšica u okviru CEFTA sporazuma. U određenim slučajevima, za pošiljke čija vrednost ne prelazi 6.000

evra, obrazac EUR 1 može biti zamenjen izjavom o poreklu direktno na fakturi. Za sprovođenje carinskog postupka neophodna je i Jedinstvena carinska isprava (JCI), koja obuhvata sve podatke o robi, izvoznom postupku i carinskim obavezama. Takođe, u zavisnosti od načina prevoza, moraju se priložiti odgovarajuća transportna dokumenta – kao što su CMR za drumski transport, AWB za avionski, B/L za pomorski ili CIM za železnički transport.

Paking lista je još jedan važan dokument koji detaljno prikazuje sadržaj pošiljke, uključujući broj paketa, njihovu težinu i dimenzije. Na kraju, u zavisnosti od vrste robe koja se izvozi, može biti potrebno obezbediti dodatne dozvole i sertifikate – poput sanitarnih, veterinarskih, fitosanitarnih ili posebnih dozvola za robu sa ograničenom trgovinom.

Sva ova dokumenta zajedno čine osnovu za zakonit, bezbedan i olakšan promet robe u okviru CEFTA regiona.

Potencijali izvoza i saradnje sa Severnom Makedonijom

Prema analizi sektorskih potencijala Privredne komore Srbije, postoje značajne mogućnosti za unapređenje trgovinske i privredne saradnje sa Severnom Makedonijom u sektorima tekstilne industrije, industrije plastike i gume, nameštaja, mašinske i elektroindustrije, industrije papira, mleka i mlečnih proizvoda. Dodatno, postoje perspektive za jačanje saradnje u oblasti energetske infrastrukture, posebno kroz diversifikaciju izvora snabdevanja gasom i povećanje energetske efikasnosti u regionu.

Severna Makedonija predstavlja značajno tržište za srpske kompanije u oblasti građevinarstva, kako kroz izvođenje radova na rekonstrukciji i izgradnji

novih objekata, tako i kroz snabdevanje građevinskim materijalima proizvedenim u Srbiji. Takođe, poljoprivredni i prehrambeni proizvodi iz Srbije, poznati po visokom kvalitetu, mogu postati deo lanaca snabdevanja hotela i ugostiteljskih objekata u Severnoj Makedoniji.

Prekogranična saradnja između opština Srbije i Severne Makedonije nudi dodatne mogućnosti za unapređenje ekonomskih odnosa. Strateški položaj regiona omogućava razvoj industrije i olakšava izvoz proizvoda na tržište Evropske unije. Privredna komora Srbije nastaviće da podržava kompanije iz obe zemlje u cilju jačanja trgovinskih veza i privredne saradnje.

Investiranje u Severnu Makedoniju

Jedan od ključnih preduslova za ulaganje u neku zemlju jeste vladavina prava, nizak nivo korupcije, ekonomska stabilnost i sigurnost investicije. Iako Severna Makedonija nije članica Evropske unije, bliska povezanost sa evropskim tržištem, kao i reforme u pravnom i ekonomskom sistemu doprinose boljoj pravnoj sigurnosti i stabilnijem poslovnom okruženju. Dodatno, članstvo u CEFTA sporazumu omogućava slobodnu trgovinu sa zemljama regiona, dok bilateralni sporazumi otvaraju dodatne mogućnosti za investitore, što je čine privlačnom destinacijom za strane investicije.

Investiranjem u Severnu Makedoniju dobija se pristup tržištu od preko 650 miliona potrošača kroz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU i CEFTA sporazum. Takođe, investitorima su na raspolaganju različiti podsticaji i olakšice, uključujući poreske olakšice, subvencije za otvaranje novih radnih mesta, kao i mogućnost korišćenja sredstava iz različitih međunarodnih fondova. Digitalizacija državne uprave i pojednostavljene administrativne procedure doprinose bržem i efikasnijem poslovanju.

Agencija za ulaganja Severne Makedonije³ koju je osnovala vlada nudi kompletnu uslugu vođenja kroz svaku fazu procesa donošenja odluka u vezi sa investiranjem. Investitor dobija podršku od predinvesticione faze preko same investicije, i kasnije. Tim za naknadnu brigu pruža stalnu podršku povezujući se sa lokalnim vlastima i vladom kako bi olakšali planove za proširenje ili reinvestiranje. Agencija pomaže i u dobijanju potrebnih dozvola.

Vlada Republike Severne Makedonije omogućila je ubranu komunikaciju poslovnih subjekata sa državnim institucijama kroz portal e-uslugi⁴, gde je moguće brzo

registrovati preduzeće i obavljati ključne administrativne poslove. Prema Zakonu o privrednim društvima, domaći i strani investitori posluju pod jednakim uslovima, što doprinosi konkurentnosti i većoj atraktivnosti tržišta.

Severna Makedonija zauzima značajno mesto na listama konkurentnosti poslovanja, a strani investitori prepoznaju stabilnost makedonskog tržišta. Od 1997. godine do kraja 2024. godine, u Severnoj Makedoniji je evidentirano gotovo 9 milijardi evra direktnih stranih ulaganja. Najveći investitori dolaze iz Evropske unije, ali i iz regiona. Među vodećim investitorima su Nemačka, Turska, SAD, Grčka, Slovenija, Holandija i druge. Iako nije među vodećim investitorima, postoje i značajne investicije iz Srbije.

U 2024. godini postavljen je istorijski rezultat u privlačenju stranih direktnih investicija, koje su dostigle milijardu i 255 miliona evra, što je najveći iznos u istoriji Severne Makedonije. Ovaj priliv investicija je dokaz poverenja međunarodnih investitora u ekonomiju i njen potencijal.

Prednosti investiranja u Severnu Makedoniju:

- Povoljno poslovno okruženje – Severna Makedonija se visoko rangira po lakoći poslovanja, sa pojednostavljenim procedurama za registraciju preduzeća i niskim poreskim stopama.
- Poreske olakšice – Niske stope poreza na dobit (10%) i mogućnosti oslobođanja od određenih poreza u slobodnim ekonomskim zonama (TIDZ).
- Slobodne ekonomske zone (TIDZ) – Nude povlastice poput oslobođanja od PDV-a i carina, besplatnog zemljišta i subvencija za investitore.⁵

³ Više informacija na: <https://investnorthmacedonia.gov.mk/>

⁴ Više informacija na: <https://uslugi.gov.mk/>

⁵ Više informacija o slobodnim zonama: <https://fez.gov.mk/>

- Strateška lokacija – Blizina EU tržišta i razvijena transportna infrastruktura omogućavaju brzu distribuciju robe.
- Pristup tržištu od preko 100 miliona potrošača - Kroz potpisane sporazume o slobodnoj trgovini sa CEFTA, EFTA, Turskom, Velikom Britanijom i Ukrajinom.
- Podrška za investitore - Vlada Severne Makedonije nudi podršku kroz Agenciju za strana ulaganja i promociju izvoza.⁶

Makedoniji nalaze se: Delta Holding, Nelt, MTS, Imlek, Nektar, Swisslion, Matis i druge kompanije.

U 2024. godini u Severnoj Makedoniji je poslovalo više od 450 kompanija sa srpskim kapitalom, dok je u Srbiji registrovano 900 kompanija sa makedonskim kapitalom. Sektori u kojima srpske firme najčešće investiraju u Severnoj Makedoniji uključuju:

- Maloprodaju i veleprodaju
- Energetiku i građevinarstvo
- Poljoprivredu i prehrambenu industriju
- IT i telekomunikacije

Regionalne inicijative poput Otvorenog Balkana i projekata u okviru Plana rasta za Zapadni Balkan imaju značajnu ulogu u unapređenju trgovinskih odnosa između dve zemlje, pojednostavljenju administrativnih procedura i olakšavanju kretanja roba i usluga.



Osnivanje kompanije

Severna Makedonija je poslednjih godina značajno pojednostavila postupak osnivanja preduzeća. Strani državljani koji osnivaju preduzeće u Severnoj Makedoniji ne moraju imati prebivalište u zemlji, ali sedište firme mora biti u Severnoj Makedoniji. Ako je osnivač fizičko lice koje živi u inostranstvu, potrebno je prethodno pribaviti Matični broj pravnog subjekta (MBPS) u Centralnom registru Severne Makedonije. Ako je osnivač pravno lice, potreban je izvod iz registra matične države, ne stariji od 30 dana, preveden na makedonski jezik od strane ovlašćenog sudskog prevodioca.

Radi olakšavanja osnivanja preduzeća, Severna Makedonija je pokrenula više elektronskih servisa. Na portalu e-uslugi⁷ je moguće brzo registrovati preduzeće i obavljati ključne administrativne poslove. Takođe, putem portala Centralnog registra mogu se dobiti sve potrebne informacije i obaviti većina postupaka registracije firme (DOO, DOOEL, AD i dr.).⁸

Osnivanje preduzeća može se obaviti online putem sistema e-registracije na zvaničnom portalu Centralnog registra Severne Makedonije.⁹ Centralni registar je institucija formirana i osnovana Zakonom o Centralnom registru. Predstavlja centralnu informacionu bazu pravnih i drugih relevantnih podataka koji se u njega unose. Podaci koji se unose u Centralni registar se elektronski obrađuju, objedinjuju, biraju, čuvaju i stavljaju na raspolaganje zainteresovanim korisnicima.

Trenutno postoji 27 kancelarija - 10 regionalnih i 17 kancelarija za registraciju, koje se nalaze u svim većim gradovima u Republici Severnoj Makedoniji, a koje su povezane na IPVPN (virtuelna privatna mreža

zasnovana na Internet protokolu) koja omogućava lak pristup podacima za sve zainteresovane korisnike na celoj teritoriji Republike Severne Makedonije.

Koraci za osnivanje preduzeća:

1. Izbor naziva preduzeća i provera dostupnosti;
2. Overa prijave za upis u Centralni registar kod javnog beležnika;
3. Popunjavanje prijave za upis u poreski registar i PDV sistem (ukoliko je potrebno);
4. Otvaranje poslovnog računa u banci;
5. Registracija zaposlenih u Fond za zdravstveno i penziono osiguranje Severne Makedonije;
6. Pribavljanje potrebnih licenci i dozvola (ukoliko su potrebne za delatnost preduzeća).

Minimalni osnivački kapital za osnivanje privrednog društva sa ograničenom odgovornošću (DOO) iznosi 5.000 evra, dok je za akcionarsko društvo (AD) potreban kapital od 25.000 evra. Strane kompanije i trgovci mogu poslovati u Severnoj Makedoniji i putem filijale ili predstavništva, koje mora biti registrovano u Centralnom registru Severne Makedonije.

Ukoliko investitor namerava da zaposli više od 20 radnika potrebno je da donese Pravilnik o radu kojim će se urediti organizacija rada, plate zaposlenih i druga pitanja ako već nisu uređena kolektivnim ugovorom. Radnici se mogu angažovati i preko Agencije za privremeno zapošljavanje što je regulisano odredbama Zakona o radu. Agencija za privremeno zapošljavanje, kao poslodavac, ustupa radnika drugom poslodavcu za privremeno obavljanje poslova na osnovu ugovora o ustupanju radnika.

⁶ Više informacija na adresi : <https://investnorthmacedonia.gov.mk/>

⁷ Više informacija na: <https://uslugi.gov.mk/>

⁸ Centralni registar Republike Severne Makedonije: <https://www.crm.com.mk/>

⁹ Osnivanje preduzeća online: <https://www.crm.com.mk/mk/uslugi/izvrsham-upis-ili-zavrsham-obvrska/osnovaj-nov-subjekt>



Troškovi rada

Prema podacima makedonskog Državnog zavoda za statistiku, prosečni troškovi rada u Severnoj Makedoniji iznosili su 6,56 evra po radnom satu, što je povećanje u odnosu na 2023. godinu za 0,54 evra, odnosno za 9%.

U 2024. godini prosečna plata iznosila je 646 € neto (968 € bruto). To je povećanje od 5% u odnosu na 2023. godinu kada je iznosila 615 € neto (922 € bruto). Minimalna plata u 2024. godini iznosila je 360 € neto (534 € bruto), i bila je veća za 30 € u odnosu na 2023. godinu kad je iznosila 330 € (495 € bruto).

Udeo troškova za zaposlene u ukupnim poslovnim rashodima zavisi od sektora, ali u proseku čini oko 12-15%. Najveći deo troškova rada čine neto plate, dok porezi i doprinosi na plate čine značajan deo ukupnih troškova rada.

Sindikalne procene (januar 2025.) ukazuju da je prosečnoj porodici potrebno oko 1.050 evra mesečno za osnovne troškove života.

Prema izveštaju Narodne banke Severne Makedonije za 2023. godinu, produktivnost korporativnog sektora, mereno dodatnom vrednošću po zaposlenom, porasla je za 11,2%. Međutim, rast plata je bio brži od rasta produktivnosti, što je dovelo do povećanja troškova rada po jedinici proizvoda za 5,3%. Ovi pokazatelji ukazuju na potrebu za unapređenjem produktivnosti kako bi se rast plata održao bez ugrožavanja konkurentnosti sektora.¹⁰

Iz dostupnih podataka vidljivo je da su prosečne mesečne bruto i neto plate u Severnoj Makedoniji porasle između 2023. i 2024. godine. Istovremeno, povećanje troškova rada po jedinici proizvoda ukazuje na to da je rast plata nadmašio rast produktivnosti, što može uticati na konkurentnost kompanija. Ovi pokazatelji su ključni za razumevanje poslovnih rashoda kompanija na zaposlene u navedenom periodu.¹¹

¹⁰ Više informacija na: https://www.nbrm.mk/content/Годишен_извештај_2023_НБРСМ.pdf

¹¹ Više informacija na: <https://dzt.mk/>

Radna snaga - dozvole za rad i boravak

Stranci u Severnoj Makedoniji mogu raditi uz jedinstvenu dozvolu za boravak i rad, koju izdaje Ministarstvo unutrašnjih poslova. Postupak za dobijanje ove dozvole započinje u nadležnim službama Ministarstva unutrašnjih poslova. Privremeni boravak radi rada¹² može se odobriti za:

1. Zapošljavanje stranaca
2. Sezonsko zapošljavanje stranaca
3. Upućene radnike

Za prijavu boravka stranaca, Ministarstvo unutrašnjih poslova pruža mogućnost online prijave putem zvanične web stranice.¹³

Dodatno, od marta 2024. godine, državljani Srbije i Albanije imaju pojednostavljen postupak za dobijanje dozvole za rad i boravak u okviru inicijative "Otvoreni Balkan". Shodno Sporazumu o slobodnom pristupu tržištu rada koji je potpisan u Tirani 21. decembra 2021. godine, državljanima Republike Srbije i Republike Albanije omogućeno je da elektronskim putem podnesu zahtev za dozvolu za slobodan pristup tržištu rada u Republici Severnoj Makedoniji.

Zahvaljujući tehničkom povezivanju portala nacionalnih eUprava, krajnje je pojednostavljena procedura, jednostavnija nego za zapošljavanje stranaca u bilo kojoj zemlji, bez pribavljanja radnih i boravišnih dozvola, mnoštva papirnih ili elektronskih dokaza. Dozvola za slobodan pristup tržištu rada omogućava zainteresovanom da u periodu važenja dozvole boravi i radi na teritoriji Republike Severne Makedonije.¹⁴

Procedura pristupa slobodnom tržištu rada:

- Državljanin jedne od članica Inicijative Otvorenog Balkana, koji želi da se zaposli u Severnoj Makedoniji ili je već pronašao poslodavca, potrebno je da poseduje Identifikacioni broj Otvorenog Balkana koji se dobija od lokalnih, tj. organa Severne Makedonije putem elektronske platforme eUslugi.
- Zainteresovani treba da popuni formular na platformi (eUslugi) i priloži važeći biometrijski dokument.
- Na osnovu dostavljenih podataka, nadležni organ, preko platforme eUslugi generiše jedinstveni identifikacioni broj Otvoreni Balkan (IDOB)
- Nakon toga zainteresovani može da pristupi portalu eUslugi i podnese zahtev za slobodan pristup tržištu rada.
- Severna Makedonija dozvoljava ili uskraćuje slobodan pristup tržištu rada zainteresovanom, na osnovu provera. Nakon dobijanja odobrenja zainteresovani može biti zaposlen, pod istim uslovima kao lokalni državljani, do dve godine, a nakon isteka ovog perioda, može se produžiti period boravka, tj. radne dozvole.

Stranac može boraviti i raditi u Severnoj Makedoniji i na osnovu potvrde o registraciji za rad¹⁵, koja se izdaje u skladu sa Zakonom o zapošljavanju i radu stranaca, ukoliko rad traje do 60 dana u toku jedne kalendarske godine, u sledećim slučajevima:

¹² Više informacija u priručniku: [https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload/ilovepdf_merged%20\(3\).pdf](https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload/ilovepdf_merged%20(3).pdf)

¹³ Više informacija na <https://mvr.gov.mk/>

¹⁴ Više informacija na: <https://uslugi.gov.mk/otvoren-balkan.nspix>

¹⁵ Više informacija o upućivanju radnika iz inostranstva u Zakonu o zapošljavanju i radu stranaca u Severnoj Makedoniji, na: https://www.mts.gov.mk/content/pdf/2021/217_2015_zakon_vrabetuvanje_rabota_stranci.pdf

- kada se usluge stranih radnika odnose na nabavku dobara i montažu mašina, sredstava i opreme, kada davalac usluga daje uvodna uputstva osoblju naručioca i kada su usluge praćene demontažom mašina, sredstava i opreme;
- kada je potrebno pružanje usluga redovnog održavanja, ako su te usluge ugovorene ugovorom o nabavci mašina, sredstava ili opreme i ako ih pružaju radnici, zaposleni kod proizvođača ili od pravnog lica koje ovlasti proizvođač;
- kada je na osnovu ugovora o nabavci mašina, sredstava ili opreme iz inostranstva, dobavljač dužan da o svom trošku utvrdi nedostatke na mašinama, sredstvima ili opremi koja je nabavljena.

Usluge se mogu pružati više puta u toku godine na osnovu obrasca za prijavu rada, a najviše do 60 dana u jednoj kalendarskoj godini.

Potvrde o prijavi rada izdaje Zavod za zapošljavanje. Odgovorna lica prijavljuju početak i završetak rada stranaca Zavodu za zapošljavanje Severne Makedonije. Lice odgovorno za registraciju početka rada stranca treba da bude domaći klijent za koga strani poslodavac i njegovi radnici ili stranac kao fizičko lice pruža usluge.

Za upućivanje radnika radi privremenog posla u S. Makedoniju:

- Potrebno je pribaviti pozitivno mišljenje Zavoda za zapošljavanje na zahtev za odobrenje privremenog boravka radi upućivanja radnika
- Strano pravno lice može privremeno da pošalje svoje radnike u Republiku Severnu Makedoniju, radi pružanja usluge na osnovu ugovora zaključenog sa klijentom iz Republike Severne Makedonije.
- Strano pravno lice može privremeno uputiti svoje radnike sa mesta stalnog zaposlenja u inostranstvu, u filijalu ili drugu organizacionu poslovnu jedinicu preko koje će biti prisutno na tržištu u Republici Severnoj Makedoniji, radi obavljanja određenih poslova ili radi pružanja ugovornih usluga na teritoriji Republike Severne Makedonije.
- Strano pravno lice može upućivati radnike koji su kod njega zaposleni, ako su radnici prethodno bili u radnom odnosu u tom pravnom licu najmanje godinu dana.
- Strani radnici mogu da se upućuju u Republiku Severnu Makedoniju najduže na dve godine
- Izuzetno, ako se radi o upućenim radnicima u skladu sa potvrđenim bilateralnim sporazumima o socijalnom osiguranju, primenjuju se odredbe bilateralnog ugovora.

Građevinske dozvole

Što se tiče izdavanja građevinskih dozvola, postupak u Severnoj Makedoniji obuhvata nekoliko koraka, uključujući proveru namene parcele, izradu glavnog projekta, dobijanje lokacijske i građevinske dozvole, prijavu početka gradnje, i na kraju, dobijanje upotrebne dozvole nakon završetka gradnje. Severna Makedonija je uvela elektronski sistem za izdavanje građevinskih dozvola, čime je vreme obrade kompletnih zahteva smanjeno sa 45 na 15 dana.¹⁶

Brzina izdavanja građevinskih dozvola zavisi od efikasnosti lokalnih institucija koje su nadležne za ovaj proces. Zavisno od vrste objekta, građevinske dozvole izdaju različite institucije:

- Nadležna opština (za objekte druge kategorije)
- Ministarstvo za transport (za objekte prve kategorije)¹⁷
- Ministarstvo za poljoprivredu (za objekte koji se grade/postavljaju na poljoprivrednom zemljištu i koji su u funkciji te namene).¹⁸

U 2023. godini izdate su 3.932 građevinske dozvole, dok je u 2024. godini izdato 3.521 građevinska dozvola.

Elektronski sistem za izdavanje građevinskih dozvola u Severnoj Makedoniji, poznat kao E-odobrenje za građenje, uspostavljen je kako bi omogućio efikasno, transparentno i jedinstveno postupanje u vezi sa izdavanjem građevinskih dozvola.¹⁹

Putem ovog sistema možete podneti različite zahteve, uključujući:

- Zahtev za izdavanje odobrenja za građenje, dogradnju i nadogradnju
- Zahtev za izmene tokom izgradnje
- Zahtev za promenu investitora
- Zahtev za izdavanje odobrenja za upotrebu objekta
- Zahtev za izdavanje odobrenja za rekonstrukciju

- Zahtev za izdavanje odobrenja za prenamenu
- Zahtev za izdavanje odobrenja za adaptaciju
- Zahtev za odobrenje pripremnih radova
- Zahtev za odobrenje idejnog projekta
- Zahtev za izdavanje rešenja za izvođenje objekata za koje nije potrebno odobrenje za građenje

Zahtev za građevinsku dozvolu, u skladu sa zakonima, može da podnese fizičko ili pravno lice, ali podnetu dokumentacija i projekat mora da izradi pravno lice (projektantska firma registrovana za tu delatnost i sa važećom licencom za projektovanje koju je izdalo Ministarstvo saobraćaja).

Da biste pristupili sistemu i podneli zahtev, potrebno je da se prijavite putem zvanične web stranice opštine ili putem portala Zajednice jedinica lokalne samouprave (ZELS). ZELS je neprofitna organizacija koja okuplja svih 80 opština i Grad Skoplje u Severnoj Makedoniji. Njihova misija uključuje afirmaciju principa i vrednosti lokalne samouprave, zaštitu i razvoj lokalne samouprave na principima demokratije i decentralizacije vlasti, podsticanje međusobne saradnje jedinica lokalne samouprave, utvrđivanje zajedničkih stavova članica i pokretanje inicijativa pred nadležnim državnim organima, kao i ostvarivanje saradnje sa nacionalnim i međunarodnim asocijacijama lokalnih vlasti.

Postupak za izdavanje građevinske dozvole je sledeći:

- Investitor podnosi zahtev za odobrenje za izgradnju u elektronskom obliku nadležnom organu;
- Potrebna dokumentacija koja se podnosi sastoji se od:
 - o arhitektonski i urbanistički projekat overen od strane nadležnog organa;
 - o osnovni projekat;
 - o konceptualni dizajn;

¹⁶ Više informacija na: <https://vlada.mk/node/5966>

¹⁷ Više informacija na: <https://mtc.gov.mk/>

¹⁸ Više informacija na: <https://www.mzsv.gov.mk/>

¹⁹ Više o elektronskom izdavanju građevinskih dozvola na: <https://zels.org.mk/e-uslugi>

- o dokaz o pravu na gradnju i
- o geodetski izveštaj za numeričke podatke o građevinskom zemljištu.

- U roku od 5 radnih dana, nadležni organ treba da pregleda podnetu dokumentaciju i utvrdi da li je zahtev potpun ili ima nedostataka;
- Ako je dokumentacija potpuna ili dopunjena, nadležni organ treba da podnosiocu zahteva dostavi obaveštenje sa obračunom za plaćanje naknade za uređivanje građevinskog zemljišta, a podnosilac zahteva treba da plati naknadu u roku od 15 dana;
- Građevinska dozvola se izdaje u roku od 5 radnih dana od dostavljanja dokaza o uplati.

Po prijemu svakog zahteva od Zajednice jedinica lokalne samouprave (ZELS), dodeljuje mu se jedinstveni broj. Službenik potvrđuje potpunost podnetog zahteva, odnosno utvrđuje da li je dostavljena kompletna dokumentacija koja je propisana zakonom i koja se odnosi na slučaj.

U slučajevima kada su zahtevi i dokumentacija kompletni, zahtevi se prosleđuju subjektima predviđenim članom 59. Zakona o građevinarstvu Severne Makedonije. Ovi subjekti daju mišljenje o određenim fazama projekta i ako ne dostave povratne informacije u roku od 5 dana, institucija ima pravo da smatra da subjekt nema primedbi. U slučajevima kada subjekti nemaju primedbi u vezi sa projektnom dokumentacijom, to se potvrđuje potvrdom o registraciji. Zatim se obračunava naknada za pripremu građevinskog zemljišta. Nakon što proračun provere šef odeljenja za izdavanje e-dozvola i gradonačelnik, on se šalje investitoru i on je dužan da u roku od 15 dana pošalje skenirani dokument - potvrdu o plaćenju dažbini, a zatim potpiše ugovor sa nadležnom institucijom.

U okviru upravnog postupka, investitoru je garantovano pravo na žalbu, koja se utvrđuje prema prihvaćenim upravnim zaključcima u vezi sa prekidima postupka, radi dopune projektne dokumentacije, a ovo pravo važi i nakon izdavanja građevinske dozvole. Građevinsku dozvolu izdaje načelnik opštine u kojoj se nalazi katastarska parcela za koju je podneta građevinska dozvola.



Podsticaji

Podsticajne mere odnose se na investicione projekte u sektorima proizvodnje, prerade, istraživanja i razvoja, poslovne podrške i usluga visoke dodate vrednosti. Ove mere su regulisane Zakonom o finansijskoj podršci investicijama i drugim relevantnim zakonima.

Da bi preduzetnik bio korisnik podsticajne podrške, mora pre početka ulaganja podneti prijavu Ministarstvu ekonomije Republike Severne Makedonije ili Agenciji za strana ulaganja i promociju izvoza.²⁰

Podsticajni su namenjeni registrovanim preduzetnicima i kompanijama u Republici Severnoj Makedoniji koji izvrše ulaganja u minimalnoj vrednosti od:

- 100.000 evra uz otvaranje najmanje 5 novih radnih mesta za mala, srednja i velika preduzeća;
- 1.000.000 evra uz uslov otvaranja najmanje 15 novih radnih mesta za investicione projekte u sektorima od strateškog značaja.

Minimalni period očuvanja investicije i novoformiranih radnih mesta povezanih sa ulaganjem je 5 godina za velike preduzetnike i 3 godine za mala i srednja preduzeća, ali ne može biti kraći od vremena korišćenja podsticajnih mera. U zavisnosti od visine uloženog iznosa, mogu se dobiti poreske olakšice u vidu smanjenja stope poreza na dobit od 30% do 100%. Za zapošljavanje, visina podsticaja zavisi od regije u koju se investira i od stope nezaposlenosti u toj regiji.

Za investicije u tehnološki razvoj i inovacije, bespovratna finansijska podrška predviđena je i za

nabavku opreme i mašina u visini do 20% opravdanih troškova, a u maksimalnom iznosu do 500.000 evra, uz uslov da kupljena oprema mora biti visoke tehnologije.

Podsticajne mere predviđene su i za troškove stručnog usavršavanja zaposlenih, gde je pokriveno do 50% prihvatljivih troškova (troškovi predavača, putni troškovi, materijali za obuku), uz dodatnih 10% za obuku radnika sa invaliditetom, 10% za srednja preduzeća i 20% za mala i mikro preduzeća.

Uslovi za ostvarivanje podsticaja kod kapitalnih investicija uključuju minimalnu investiciju od 5 miliona evra i otvaranje najmanje 50 novih radnih mesta. Visina podsticaja zavisi od regionalne stope nezaposlenosti i može iznositi od 10% do 20% opravdanih troškova, ali ne više od milion evra.

Podsticajne mere za radno-intenzivne investicione projekte zavise od broja novootvorenih radnih mesta, pa se dodatni podsticaji dodeljuju u sledećim iznosima:

- Za 100 i više novih radnih mesta – povećanje podrške za 25%;
- Za 300 i više novih radnih mesta – povećanje podrške za 50%;
- Za 500 i više novih radnih mesta – povećanje podrške za 100%.

Severna Makedonija takođe nudi podsticaje za reaktiviranje neaktivne imovine i modernizaciju poslovnih procesa kroz automatizaciju, digitalizaciju i robotizaciju.

²⁰ Za dodatne informacije o merama podsticaja posetite: <https://www.economy.gov.mk/>; <https://investnorthmacedonia.gov.mk/>



Poreski sistem i poreske olakšice u Severnoj Makedoniji

POREZ NA DODATU VREDNOST (PDV)	18%	Opšta stopa
	5%	Na vodu iz javnog vodosnabdevanja, prehrambene proizvode, računare, lekove i medicinske uređaje, sirovo ulje za proizvodnju hrane za ljudsku upotrebu, prvu prodaju novih stambenih objekata (u prvih pet godina) i usluge komercijalnih turističkih objekata (hoteli, moteli i slični objekti).
	10%	Na usluge restorana, konkretno na posluživanje hrane i pića za konzumaciju na licu mesta (ne uključuje alkoholna pića).
POREZ NA DOBIT PREDUZEĆA	10%	Opšta stopa
POREZ NA DOHODAK FIZIČKIH LICA	10%	Opšta stopa
	15%	Dobici od igara na sreću
POREZ PO ODBITKU	10%	Dividende, kamate i autorske naknade plaćene nerezidentnim kompanijama
POREZI NA IMOVINU	0,1% - 0,2%	Porez na nepokretnosti
	2% - 4%	Porez na promet nekretnina
DOPRINOSI ZA SOCIJALNO OSIGURANJE	7,5%	Zdravstveno osiguranje
	0,5%	Dodatni doprinos za zdravstveno osiguranje
	18,8%	Penzijsko i invalidsko osiguranje
	1,2%	Osiguranje za slučaj nezaposlenosti

Izvor: Poreska uprava Republike Severne Makedonije ²¹

Severna Makedonija nema prirez na porez na dohodak, a poreski sistem je jednostavan i sa niskim stopama, sa ciljem podsticanja kompanija na dalji razvoj i povećanje profitabilnosti.

²¹ Više informacija na: www.ujp.gov.mk

Provera pouzdanosti partnera

Za proveru pouzdanosti poslovnih partnera u Severnoj Makedoniji, dostupni su različiti resursi, uključujući Centralni registar Republike Severne Makedonije²², gde se mogu pronaći finansijski podaci i pokazatelji poslovanja preduzeća.

Agencija za investicije Invest North Macedonia²³ pruža baze podataka za partnerstvo koje mogu biti korisne pri traženju i proveru poslovnih partnera. Njihove baze podataka povezuju kompanije na osnovu različitih kriterijuma, što može olakšati pronalaženje pouzdanih partnera.

Javne nabavke

Postupak javnih nabavki u Severnoj Makedoniji regulisan je Zakonom o javnim nabavkama. Sve informacije o javnim nabavkama, kao i praktični primeri, dostupni su na portalu: www.e-nabavki.gov.mk

Javna nabavka se sprovodi preko Elektronskog sistema javnih nabavki Republike Severne Makedonije (ESJN).

Putem ovog sistema moguće je:

- Pristupiti dokumentaciji
- Komunicirati sa naručiocem
- Podneti ponudu i ESPD obrazac
- Primiti zahteve za pojašnjenjem
- Podneti e-žalbu

- Dobiti odluku o prihvatanju ili neprihvatanju ponude
- Više informacija dostupno je na zvaničnom sajtu: www.bjn.gov.mk

Za dodatne informacije o poreskim olakšicama i javnim nabavkama, posetite zvanične stranice Ministarstva finansija Republike Severne Makedonije: www.finance.gov.mk

Ministarstvo spoljnih poslova i spoljne trgovine: www.mfa.gov.mk/mk

²² Više na: <http://crm.com.mk/>

²³ Više na: https://investnorthmacedonia.gov.mk/mk/бази-на-податоци-за-партнерство/?utm_source=chatgpt.com

Iskustva srpskih kompanija

Na početku našeg poslovanja u Severnoj Makedoniji suočili smo se s dva ključna izazova: pronalazak kvalitetnog tima unutar ograničenog budžeta i uspostavljanje pouzdane mreže partnera. Krenuli smo sa 10 ljudi, a danas naš tim broji više od 45 zaposlenih, dok kroz saradnju s partnerima i dobavljačima više od 100 profesionalaca doprinosi radu našeg ekosistema.

Za manje od dve godine izgradili smo saradnju sa više od 700 trgovaca, dobavljača i strateških partnera, kao i sa relevantnim državnim institucijama. Naši članovi učestvuju na konferencijama i obrazovnim događajima kao panelisti i predavači, što govori o prepoznatljivosti i ugledu koji smo stekli.

Počeli smo sa mesečnim prometom od nekoliko desetina hiljada, danas toliko iznosi dnevni promet, koji u određenim pikovima prelazi i stotine hiljada evra. Sa preko 200.000 proizvoda u 24 kategorije postali smo vodeći marketplace u zemlji.

Trenutni izazovi uključuju neadekvatnu zakonsku regulativu za e-trgovinu i ograničenu dostupnost digitalno usklađenih dostavnih servisa, zbog čega razvijamo sopstvenu kurirsku službu.

Napravio bih analogiju sa poletanjem aviona. Svaki avion najviše kerozina potroši upravo pri poletanju – za kraće destinacije i do 25% ukupne količine. Postavljanje biznisa i izbor ljudi sa kojima ulazite na tržište je najozbiljnija investicija, jer će oni biti temelj na kojem će se zasnivati vaš uspeh ili neuspeh. Ključni faktor za "uspešno poletanje" i ulazak na naše tržište je pažljiv odabir ljudi koji će biti nosioci i pokretači vašeg biznisa – na njima ne smete štedeti. Što budete uspešniji u ovoj fazi, vaš biznis će brže i stabilnije rasti. Iskoristite svoje kontakte i preporuke vaših sadašnjih poslovnih partnera ili relevantnih poslovnih aktera u našoj zemlji.



DENIS AMPOV
Country Manager za Severnu Makedoniju,
Ananas E-Commerce

MTEL, deo Telekom Srbija grupe, započeo je poslovanje u Severnoj Makedoniji u julu 2021. godine kao grinfild investicija, najpre sa ponudom satelitske televizije, a zatim je u oktobru 2022. proširio usluge na mobilnu telefoniju, internet i kombinovane pakete. Ulazak na ovo tržište bio je strateški potez, a već u prvoj godini stečeni su važni uvidi koji su potvrdili pravac razvoja i dali podsticaj daljem rastu.

Na osnovu dosadašnjeg iskustva, MTEL preporučuje kompanijama koje razmatraju ulazak na makedonsko tržište da se detaljno upoznaju sa regulatornim okvirom. Poslovno okruženje u Severnoj Makedoniji je stabilno i predvidivo, sa jasno definisanim pravilima i dobro uspostavljenim institucijama koje olakšavaju poslovanje. Ključno je uspostaviti dobre odnose sa relevantnim telima i razumeti sve zakonske obaveze koje mogu uticati na rad.

Jedan od temelja uspeha MTEL-a bilo je formiranje lokalnog tima koji je činila kombinacija iskusnih stručnjaka iz oblasti telekomunikacija i mladih, ambicioznih ljudi. Takav tim omogućio je brzo prilagođavanje tržištu i izgradnju prepoznatljivog brenda. Iskustvo pokazuje da razumevanje lokalne kulture i potreba korisnika igra ključnu ulogu u održivom rastu.

S obzirom na konkurentnost i dinamičnost tržišta, stalna ulaganja u inovacije i širenje ponude pokazala su se neophodnim. MTEL je kontinuirano prilagođavao svoje usluge kako bi odgovorio na rastuće potrebe korisnika, a akcenat je stavljen na kvalitet i korisničko iskustvo. Ponuda ekskluzivnog sadržaja i digitalnih rešenja omogućila je diferencijaciju na tržištu i brzo pozicioniranje.

Do danas je uloženo 17 miliona evra, a zaposleno je više od 80 ljudi, uz planove za dalja ulaganja i širenje tima. MTEL veruje da dugoročni pristup, koji uključuje



MARKO LOPIČIĆ
Generalni direktor, MTEL S.Makedonija

razvoj lokalne radne snage i doprinos privredi, donosi održive rezultate.

Tržište Severne Makedonije, pruža značajne prilike za rast onima koji su spremni da se prilagode lokalnim uslovima, investiraju u kvalitet, ljude i inovacije, i strateški razmišljaju o budućnosti poslovanja.

Kompanija Nectar, sa preko hiljadu zaposlenih i šest proizvodnih pogona u Srbiji, Sloveniji i Severnoj Makedoniji, već više od dve decenije uspešno posluje na tržištima širom sveta. Kroz potpunu kontrolu proizvodnog procesa – od prerade voća i povrća do gotovih proizvoda – i uz posvećenost kvalitetu pod sloganom “Nije svejedno”, Nectar je izgradio poverenje potrošača u više od 50 zemalja. Među vodećim brendovima su Life, Family, Tomatello i Heba.

Na tržištu Severne Makedonije, fokus poslovanja je na proizvodnji sokova, nektara i napitaka, kao i preradi voćne kaše i koncentrata od breskve i jabuke. Kompanija ovde raspolaže sa dva proizvodna pogona – jedan sezonski za preradu kaše kapaciteta 5t/h i jedan sa četiri linije za proizvodnju sokova – uz skladišni prostor od 2.300 tona.

Iako Severna Makedonija pruža stabilan makroekonomski ambijent i nisku poresku stopu na dobit (10%), sektor robe široke potrošnje poslednjih godina suočava se sa izazovima poput kontrole cena, ograničenja marži i nedostatka kvalifikovane radne snage. Uprkos tome, Nectar je realizovao značajne investicije i otvorio brojna radna mesta, potvrđujući dugoročnu posvećenost tržištu.

Kompanijama koje razmatraju ulazak u ovu zemlju preporučujemo temeljnu pripremu, kontinuirano praćenje regulatornih promena, kao i uspostavljanje strateških partnerstava sa lokalnim akterima.



ZORAN ĐURIĆ
Direktor Fructal Mak



Važni kontakti i linkovi

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE	Centar za regionalnu saradnju PKS Resavska 13-15, 11000 Beograd Tel: +381 11 33 04 503 E-mail: region@pks.rs Web: www.pks.rs Predstavnik PKS u S. Makedoniji - Nola Ismajloska Tel: +389 70 28 59 16 E-mail: nola.ismajloska@pks.rs
STOPANSKA KOMORA SEVERNE MAKEDONIJE	Dimitrije Čupovski 13, 1000 Skoplje Tel: +389 2 324 4000 E-mail: ic@mchamber.mk Web: www.mchamber.mk
SAVEZ PRIVREDNIH KOMORA SEVERNE MAKEDONIJE	Crvena Skopska Opština br. 10, 1000 Skoplje Tel: +389 2 3091 440 E-mail: info@chamber.mk Web: www.chamber.mk
SEVEROZAPADNA PRIVREDNA KOMORA SEVERNE MAKEDONIJE	Dimitrije Čupovski 13, Skoplje 1000 Telefon: +389 2 323 9252 E-mail: info@oemvp.org Web: https://oemvp.org/mk/
VLADA REPUBLIKE SEVERNE MAKEDONIJE	Bulevar Ilinden 2, Skoplje 1000 Tel: +389 2 311 4633 E-mail: info@vlada.gov.mk Web: www.vlada.gov.mk
AMBASADA REPUBLIKE SRBIJE U SEVERNOJ MAKEDONIJI	Pitu Guli br. 8, 1000 Skoplje Tel: +389 2 3129 298, +389 2 3131 299 E-mail: srbamb@unet.com.mk Web: www.skopje.mfa.gov.rs
AMBASADA REPUBLIKE SEVERNE MAKEDONIJE U SRBIJI	Gospodar Jevremova 34, 11000 Beograd Tel: + 381 11 328 49 24 E-mail: belgrade@mfa.gov.mk Web: www.belgrade.mfa.gov.mk
TIRZ - TEHNOLOŠKE INDUSTRIJSKE RAZVOJNE ZONE	Skoplje, Severna Makedonija Tel: +389 2 3167 456 E-mail: info@tirz.gov.mk Web: www.tirz.gov.mk

INVEST NORTH MACEDONIA	Skoplje, Severna Makedonija Tel: +389 2 3139 701 E-mail: invest@investinmacedonia.com Web: www.investinmacedonia.com
AGENCIJA ZA ZAPOSŁJAVANJE SEVERNE MAKEDONIJE	Bulevar Goce Delčev 9, 1000 Skoplje Telefon: +389 2 3117 222 E-pošta: info@employmentagency.mk Web: https://e-rabota.av.gov.mk/
AGENCIJA ZA HRANU I VETERINU SEVERNE MAKEDONIJE	3ta Makedonska brigada, 1000 Skoplje Tel: +389 2 2457 895 E-mail: info@fva.gov.mk Web: https://fva.gov.mk/
MINISTARSTVO ZA SPOLJNE POSLOVE SEVERNE MAKEDONIJE	Bulevar Filip Drugi Makedonski 7, 1000 Skoplje Tel: +389 2 3115 333 E-mail: info@mfa.gov.mk Web: www.mfa.gov.mk
MINISTARSTVO ZA EVROPSKE POSLOVE	Kej Presveta Bogorodica 3, 1000 Skoplje Tel: +389 2 3118 022 E-mail: info@mep.gov.mk Web: www.mep.gov.mk
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA SEVERNE MAKEDONIJE	Bulevar Goce Delčev 9, 1000 Skoplje Tel: +389 2 3117 222 E-mail: contact@moi.gov.mk Web: www.moi.gov.mk
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE SEVERNE MAKEDONIJE	Lenjinova 2, 1000 Skoplje Tel: +389 2 3134 477 Faks: +389 2 3230 429 E-mail: info@mzsv.gov.mk Web: www.mzsv.gov.mk
MINISTARSTVO ZA EKONOMIJU SEVERNE MAKEDONIJE	Jurija Gagarina 15, 1000 Skoplje Tel: +389 2 3093 444 E-mail: info@economy.gov.mk Web: www.economy.gov.mk
MINISTARSTVO ZA TRANSPORT SEVERNE MAKEDONIJE	Ploštad Crvena Skopska Opština 4, 1000 Skoplje Tel: +389 2 3145 497 E-mail: info@mtc.gov.mk Web: www.mtc.gov.mk

MINISTARSTVO ZA ODNOS MEĐU
ZAJEDNICAMA SEVERNE MAKEDONIJE

Filip Drugi Makedonski 11, 1000 Skoplje
Tel: +389 (0)2 3114 397, +389 (0)2 3221 008
E-mail: cabinet@moz.gov.mk
Web: www.moz.gov.mk

MINISTARSTVO FINANSIJA -
BIRO ZA JAVNE NABAVKE

Dame Gruev 12, 1000 Skoplje
Tel: +389 2 3255 706
E-mail: info@bjn.gov.mk
Web: www.bjn.gov.mk

GP PREŠEVO-TABANOVCE

Granična policije R. Srbije
Granični prelaz, Preševo 17523
Tel: +381 17 7666 001

Carina R. Srbije
Tel: +381 17 7666 036; +381 17 7666
046; +381 17 664 983

Granična policija Severne Makedonije
Granični prelaz, Tabanovce 1319
Tel: +389 31 416 244

Carina Severne Makedonije
Tel: +389 31 467 610

ŽGP TABANOVCE

Granična policija Severne Makedonije
Tel: +389 31 467 511





PRIVREDNA KOMORA SRBIJE
Centar za regionalnu saradnju
Resavska 13-15, 11000 Beograd
Tel: +381 11 33 04 503
E-mail: region@pks.rs
Web: www.pks.rs